

ГІСТОРЫЯ БДУ ПРАЗ ЛЁСЫ АСОБ

Гутарка з прафесарам Алегам ЯНОЎСКІМ пра перыпетыі стварэння серыі кніг «Інтэлектуальная эліта Беларусі»

Стар. 2

**РАЗМЕРКАВАННЕ
Ў САМАСТОЙНАЕ ЖЫЦЦЁ**

Маладыя спецыялісты расказалі пра ўмовы паспяховага старту ў кар’еры

Стар. 4–5

**НАРОЎНІ З КЕМБРЫДЖАМ І ЛЕПШ
ЗА МАСАЧУСЕТС!**

Каманда ФПМІ стала сярэбраным прызёрам чэмпіянату свету па праграмаванні

Стар. 7

ЁЙ СПАЧАТКУ СКАЗАЛІ «НЕ»

Студэнтка інстытута тэалогіі БДУ Анастасія КРАЎЧАНКА стала зоркай шоу «Х-фактар»

Стар. 8

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

www.gazeta.bsu.by

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

30 снежня 2021 года, № 14 (2251)

З Новым годам!

Дарагі БДУ!**Шаноўныя студэнты і калегі!**

З надыходзячым 2022 годам і Нараджэннем Хрыстовым! Зімовыя святы заўсёды звязаны з чаканнем казачнага і спадзяваннямі на лепшае: ажыццяўленнем планаў і мэт, узнікненнем новых. Бо новы год дае магчымасць чалавеку адкрываць і ствараць сябе.

У гэтым годзе мы ўсе адчулі на сабе паскарэнне часу, імкліваю змену падзей і важных пераломных момантаў у гісторыі. Але менавіта такія павароты дазваляюць убачыць і ацаніць свае магчымасці, вучаць годна прымаць і адказваць на ўсе выклікі нашага турбулентнага часу.

Год, які сыходзіць, праз няпростыя выклікі і падзеі нагадаў нам яшчэ раз пра важнасць захавання галоўных чалавечых каштоўнасцяў – міру, спакою, талерантнасці і датычнасці да іншага чалавека, народаў і нацый.

Год быў шчодрым на падзеі для ўніверсітэта. БДУ годна сустрэў сваё стагоддзе, увайшоў у 1 % найлепшых універсітэтаў свету, мы адкрываем новыя спецыяльнасці, паляпшаем і абнаўляем матэрыяльную базу і найбліжэйшыя пяць гадоў плануем правесці ў вялікай будоўлі.

У кожным з гэтых дасягненняў – асабісты ўнёсак кожнага супрацоўніка, выкладчыка і навукоўца. Я дзякую ўсяму калектыву за працу ў імя і для БДУ.

У новым годзе мы маем права чакаць адкрыццяў, якія б зрабілі наша жыццё больш цікавым, напоўненым новым сэнсам і надзеямі. Я жадаю кожнаму, каб вашы чаканні апраўдаліся.

Жадаю моцнага здароўя, цяпла, святла, радасці. Новых творчых планаў, сіл і ўмоў для іх ажыццяўлення. З надыходзячым 2022 годам!

Рэктар Андрэй Кароль**АКТУАЛЬНА****НАВУКОЎЦЫ БДУ АБРАНЫ
АКАДЭМІКАМІ І ЧЛЕНАМІ-
КАРЭСПАНДЭНТАМІ НАН
БЕЛАРУСІ**

Правадзейнымі членамі акадэміі сталі дырэктар НДІ прыкладных праблем матэматыкі і інфарматыкі **Юрый Харын** і загадчык лабараторыі эліёнкі НДІ прыкладных фізічных праблем імя А. Н. Сеўчанкі **Фадзей Камароў**.

Званне член-карэспандэнт прысвоена дэкану біялагічнага факультэта **Вадзіму Дзямідчыку** і прафесару кафедры фізікі паўправаднікоў і нанаэлектронікі фізічнага факультэта **Мікалаю Паклонскаму**.

Калектыву БДУ шчыра віншuje навукоўцаў з прысваеннем высокіх званняў і жадае поспехаў у прафесійнай дзейнасці, прарыўных ідэй і новых праектаў.

**БДУ ПАДНЯЎСЯ НА 25 ПАЗІЦЫЙ
У РЭГІЯНАЛЬНЫМ РЭЙТЫНГУ QS**

БДУ лідзіруе сярод беларускіх ВНУ ў рэйтынгу найлепшых універсітэтаў краін Еўропы і Сярэдняй Азіі (QS Emerging Europe and Central Asia University Rankings). У новай версіі вядучая ВНУ краіны размясцілася на **22 месцы**.

Уздым у рэйтынгу стаў магчымым дзякуючы росту рэпутацыі БДУ ў міжнароднай прасторы і яго папулярнасці сярод замежных грамадзян. Дарэчы, гэты паказчык па даных на 2020/2021 навукальны год стаў самым высокім па краіне. Сёння ў БДУ навучаецца звыш 4 тысяч замежных грамадзян больш чым з 60 краін. Такая лічба дасягнута ў тым ліку за кошт павелічэння колькасці адукацыйных праграм на англійскай мове за апошнія гады ў шэсць разоў. Цяпер ва ўніверсітэце дзейнічаюць 23 англамоўныя праграмы навучання: 18 на другой ступені і 5 на першай.

Акрамя БДУ з беларускіх ВНУ ў топ-100 QS ECA University Rankings 2022 прадстаўлены БНТУ (82 пазіцыя), БДУІР (129), БРУ (186), ГрДУ імя Я. Купалы (199), БДТУ (201-210), ВДУ імя П. Машэрава і ГДУ імя Ф. Скарыны (251-300).

Лідарам рэйтынгу стаў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя М. В. Ламаносава. Другое месца заняў Карлаў універсітэт (Чэхія), трэцяе – Санкт-Пецярбургскі дзяржаўны ўніверсітэт.

Усяго ў рэйтынгу прадстаўлена 450 найлепшых ВНУ краін Еўропы і Сярэдняй Азіі.

Пасля знаёмства з жыццём слыннага чалавека свет ужо ўспрымаецца па-іншаму. А калі такіх сюжэтаў, якія паўстаюць праз дакументы і матэрыялы мінулых гадоў, мноства? Загадчык кафедры гісторыі Расіі прафесар **Алег ЯНОЎСКИ** распавёў пра стварэнне серыі кніг «Інтэлектуальная эліта Беларусі» і тытанічную і важную працу па ўзнаўленні імёнаў вядомых навукоўцаў, якія праславілі БДУ.

– **Алег Антонавіч, як узнікла такая нестандартная ідэя – гісторыя ўніверсітэта праз лёсы яго выбітных дзеячаў?**

– Гэты пяцітомнік – увасабленне гістарычнага даследавання праз прымяненне метаду прасапаграфіі. У 2016 г. паўстала пытанне, як паказаць 100-гадовую гісторыю ўніверсітэта. На нарадзе ў рэктара з нагоды надыходзячага юбілею пры ўдзеле П. І. Брыгадзіна, А. А. Івашкевіча С. М. Ходзіна, В. Г. Ша-дурскага і маім абмяркоўвалі план дзеянняў у розных напрамках, але асноўнае пытанне – як напісаць, каб тыя сюжэты засталіся цікавымі на доўгія гады? Да 80-годдзя БДУ была выдадзена «Гісторыя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў біяграфіях яго рэктараў». Мы прыйшлі да рашэння паказаць дзейнасць факультэтаў, навукова-даследчых інстытутаў, прадпрыемстваў комплексу БДУ праз лёсы выбітных людзей, якія і давалі ўсім гэтым установам арыенціры для развіцця.

Першую кнігу, якая выйшла ў 2017 г., прыйшлося доўга асэнсоўваць па стылі падачы матэрыялу, каб потым ён быў перанесены і на наступныя. На гістфаку сабралі каманду аўтараў-энтузіястаў. Прыйшлося самому паказаць прыклад, дзе і як адшукваць неабходны матэрыял, як яго структуравач у тэксце кожнага нарыса. Людзей, якія б пісалі раней у такім кірунку, амаль не было: мала хто ўвогуле займаўся ўніверсітэцкай гісторыяй, а тым больш з выкарыстаннем прасапаграфічнага метаду. З кожнай наступнай кнігай аўтарскі калектыў мяняўся.

Перад усімі аўтарамі стаяла задача знаходзіць тое, што раней было малавядома ці наогул невядома. У гэтым нам дапамагалі беларускія архівы, некаторыя даследчыкі ў дакавідных часы змаглі з'ездзіць і ў расійскія архівы. Калі знаходзілася невядомая раней інфармацыя пра ўніверсітэцкі след той ці іншай асобы, то мы ішлі па лініі жыцця чалавека, якая адлюстроўвалася ў гісторыі БДУ.

– **Як нарадзілася ідэя назвы для серыі кніг?**

– Калі я прыйшоў з усёй сабранай інфармацыяй да рэдактараў, у назве ўжо былі словы «Інтэлектуальная эліта БДУ». А вось яны прапанавалі варыянт «Інтэлектуальная эліта Беларусі», матываваўшы яго тым, што наш універсітэт першы ў краіне, яго выпускнікі працуюць па ўсёй яе тэрыторыі. Аўтары пісалі тэксты, я імкнуўся надаць ім навуковае і стылістычнае адзінства, а канчатковая рэдактура была заўраўленнем рэдакцыйна-выдавецкай дзейнасці. Мы ўсе разам прыйшлі гэты шлях!

– **Якія цяжкасці былі пры зборы матэрыялаў для серыі?**

– Не ўсе «героі» нашых нарысаў заставаліся на ўніверсітэце да

Гісторыя БДУ праз лёсы асоб, якія ўзносілі наш універсітэт на навуковы Алімп краіны і свету

канца свайго жыцця. Напрыклад, тыя, хто ў пачатку 20-х гадоў мінулага стагоддзя былі заснавальнікамі ўніверсітэта, пазней з'езджалі па розных прычынах. Напрыклад, я пісаў пра матэматыкаў *У. Дыдырку* і *І. Пятосіна*. Вось яны становяцца прафесарамі, вакол іх ствараюцца калектывы, яны на ўсіх фотаздымках, пра перадавыя метадыкі працы Уладзіміра Дыдыркі пішуць у газеце БДУ «За лясныя кадры», і неўзабаве яго расстрэльваюць... Тое ж самае з Іосіфам Пятосіным. Гэтыя прафесійныя матэматыкі сфарміраваліся яшчэ да рэвалюцыі. Я звязваўся з роднымі Пятосіна і атрымаў ад іх цудоўныя дарэвалюцыйныя фотаздымкі. Калі бачыш чалавека ў зіцмундзіры, выкладчыкам гімназіі, пасля – дацэнтам, прафесарам і ўяўляеш яго трагічны канец..., то ўнікае жаданне аддзячыць гэтаму чалавеку і праз гады даць яму належае прызнанне. А той *Ц. Бурсцін*, матэматык ад Бога, адзін з першых акадэмікаў Беларускай акадэміі навук, прыехаў у нашу краіну ў 1927 г. і праз кароткі час стаў пісаць уласныя вучэбныя праграмы на беларускай мове, інтэлігент, інтэлектуал – і яго таксама забілі. Ці *В. Шчарбакоў*, першы дэкан гістарычнага факультэта, ураджэнец Беларусі, сфарміраваўся як гісторык у Харкаве, але пасля яго запрасілі да нас, тут ён стаў акадэмікам, дырэктарам Інстытута гісторыі, у 1931 г. выйшлі яго нарысы па гісторыі Беларусі, а мы нават не ведаем, як ён сышоў. Па адных звестках, таксама загінуў, аднак ёсць і дакументы, што яго з сям'ёй вывезлі ва Узбекістан, і ў Самаркандзе ён памёр ад хваробы. І такіх прыкладаў шмат.

– **Зразумела, што Вам як гісторыку бліжэйшыя калегі, бо шмат каго ведалі асабіста, а як вызначаліся з выбітнымі дзеячамі з іншых факультэтаў?**

– Так, была такая дылема. Універсітэт – гэта ж «фізікі» і «лірыкі», розныя спецыяльнасці і навуковыя напрамкі. На якіх вагах узважваць, каго будзе больш у кнігі, гісторыкаў ці матэматыкаў, філо-

Прэзентацыя кніг серыі «Інтэлектуальная эліта Беларусі» на імпрэзе да 100-годдзя БДУ

лагаў ці біёлагаў? А пра каго мы маглі забыцца? Асаблівасцю нашай працы таксама было тое, што мы прыбралі ўсе спасылкі на крыніцы. Было б недарэчна рабіць вялізныя зноскі з каментарамі, якія б зрабілі асноўны тэкст нечытальным. Але з аўтарамі ў нас была дамоўленасць: пісаць нарысы так, каб кожны з іх мог стаць самастойным навуковым артыкулам. Таму наша справа цалкам навуковая, у кожнага факта ёсць дакументальнае пацвярджэнне. Безумоўна, спецыялісту цяжка разбірацца ў зусім незнаёмай навуковай галіне, калі, напрыклад, гісторык піша пра навукоўца ў біялогіі. Таму кожны нарыс праходзіў яшчэ і праз навуковую рэдакцыю спецыялістаў.

– **Як у Вас атрымалася вялізную гісторыю з сотнямі лёсаў размеркаваць па пяці выданнях? Гэта ж тытанічная праца! А ці будзе працяг?**

– Ведаецца, аднолькава цяжка, калі трэба каротка, але грунтоўна

распавесці пра жыцці вялікай колькасці людзей у адной кнізе, і калі ўся кніга прысвечана аднаму чалавеку. Зразумела, што ад жыцця, напрыклад, *У. Пічэты* лёгка адштурхоўвацца. Вось ён першы рэктар, вось перыяд яго зняволення ў лясных «Крыжах», вось яго вяцкая ссылка, вось яго рэанімацыя як навукоўца – і яго дзейнасць, чалавечы лёс арганічна ўкладваецца ў першыя дзесяцігоддзі існавання ўніверсітэта. А што рабіць з такімі, як *І. Некрашэвіч*? Пра *Ілью Рыгоравіча* я меў толькі агульную інфармацыю, аднак вырашыў узяцца за напісанне нарыса пра яго і адкрыў для сябе выбітную асобу. Усё ж жыццё прайшло тут, ва ўніверсітэце – ад 1923 г., калі ён паступіў на педфак БДУ, да пачатку нашых суверэнных 1990-х гадоў, калі імя прафесара ўвасабляла перадавыя навуковыя плыні фізікі. У якой з пяці кніг, размеркаваных храналагічна, пісаць пра яго? Таму адбор быў жудасна цяжкім: як выбраць з ты-

сяч імёнаў роўна столькі, каб напісаць пяць кніг? Усе імёны праглядаў, абіраў я, шукаючы інфармацыю ў розных крыніцах. Шмат каго, асабліва з пасляваеннага перыяду, ведаў асабіста, да іх было асаблівае пачуццё. Узнікла наступная ідэалагема: калі нам сто гадоў, дык яны добра дзеляцца на пяць дваццацігоддзяў. Але ж ніхто не трапляе аkurat у гэтыя дваццацігадоў як супрацоўнік БДУ! Таму мы вырашылі кожную кнігу пачынаць з расповеду пра тых, хто стаяў ля вытокаў універсітэта. У выніку ў кожнай кнізе ёсць пэўная гарманізацыя, бо яны падобныя гэтым агульным падыходам.

Зразумела, што рубрыкацыя храналагічная, гэта 20-гадовыя крокі, але разам з тым звярніце ўвагу: 1919–1941, 1919–1961 і г. д. Мы ішлі гістарычным, а не зйфарычным шляхам, маўляў, «30 кастрычніка ў чарговы раз адбылося пасяджэнне...». Гэта дастаткова ўмоўная дата, калі адбылося толькі ўрачыстае мерапрыемства з нагоды пачатку рэгулярных заняткаў ва ўніверсітэце. А сам дэкрэт аб стварэнні БДУ апублікаваны ўвогуле 25 лютага 1919 г. Аднак і гэтая дата недакладная: бо менавіта 24 лютага ЦВК ССРБ на сваім пасяджэнні а 22–23 гадзіне абмеркаваў і зацвердзіў дэкрэт аб распачынанні першага ўніверсітэта Беларусі. Абнародванне гэтага рашэння адбылося наступным днём. Разам з тым толькі ў пачатку сакавіка газеты «Звязда» і «Савецкая Беларусь» апублікавалі адпаведны тэкст. Падобныя несастыкоўкі заўсёды прысутнічаюць, асабліва ў датах стварэння інстытутаў. Разабрацца ў гэтых акалічнасцях – справа гісторыкаў. Мяне ж больш турбуе тое, як адлюстравач унёсак усіх выбітных дзеячаў, якіх у гісторыі БДУ было багата. Таму працяг у серыі абавязкова будзе.

Гутарыла
Ксенія СІТНІК

100 ЛЕТ БДУ: СТАНОВЛЕННЕ, РАЗВІТТЭ, ПЕРСПЕКТІВЫ

ISSN 0235-1188 (Print)
ISSN 2618-8961 (Online)

64(5) 2021
ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ

ФН

RUSSIAN JOURNAL OF
PHILOSOPHICAL SCIENCES

МОСКВА
ГУМАНИТАРИ
MOSCOW
HUMANIST PUBLISHING HOUSE

Першы прафесары БДУ.
Першы рэктары БДУ.
Навукова-даследчыцкі ўніверсітэт імя Я. С. Ціцініна.
Навукова-даследчыцкі ўніверсітэт імя Я. С. Ціцініна.

Першы прафесары БДУ.
Першы рэктары БДУ.
Навукова-даследчыцкі ўніверсітэт імя Я. С. Ціцініна.
Навукова-даследчыцкі ўніверсітэт імя Я. С. Ціцініна.

«Філасофскія навукі» — стагоддзю БДУ...

Найстарэйшы расійскі навукова-адукацыйны асветніцкі часопіс «Філасофскія навукі» цалкам прысвяціў свой нумар (№ 5 за 2021 г.) 100-гадоваму юбілею Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Навукоўцы і выкладчыкі БДУ даўно супрацоўнічаюць з дадзеным выданнем. І вялікая заслуга ў гэтым належыць выпускніку БДУ, выбітнаму філосафу сучаснасці, акадэміку РАН **В. С. Ціцініну** (1934–2018). Адкрываецца нумар прывітаннемі рэктара БДУ **Андрэя Караля** і шэф-рэдактара **Хачатура Марынасяна**.

У звароце да чытачоў Андрэй Кароль адзначае адмысловую гуманітарную місію БДУ па стварэнні інтэлектуальнага ядра Беларусі праз дыялог з філасофскімі ідэямі і школамі іншых культур і традыцыяў. «БДУ як класічнаму ўніверсітэту адведзена велізарная роля ў развіцці сучаснага грамадства, пошуку рашэнняў на глабальныя праблемы цывілізацый Новага часу. А адказ практычна на ўсе выклікі пачынаецца з адукацыі, неабходнай для знаходжання праўды пры супастаўленні светапоглядных версій і падыходаў, неабходнай для разумення сэнсаў розных культур. Таму ў разрэзе філасофскіх каштоўнасцяў адукацыя мае канцэптуальнае значэнне», — гаворыцца ў прывітанні.

Аўтарамі беларускага нумара выступаюць філосафы, педагогі, гісторыкі, сацыялагі, юрысты, прадстаўнікі гуманітарных і прыродазнаўчых навук, якія разглядаюць на міждысцыплінарнай аснове праблемы навукі як каштоўнасці ў грамадстве, праз прызму філасофскага асэнсавання гісторыі і актуальныя праблемы развіцця класічнага ўніверсітэта, новыя тэндэнцыі ў вывучэнні філасофіі і метадалогіі навукі, культурнай трансфармацыі, сацыяльных тэхналогій.

У прамове Хачатура Марынасяна гаворыцца: «Гістарычная місія БДУ – быць калыскай універсітэцкай адукацыі і фундаментальнай навукі ў Беларусі. Універсітэтам стала прарастаць дзяржаўнасць, слава і магутнасць Зямлі беларускай. За першае стагоддзе свайго існавання, вытрымаўшы ўсе выпрабаванні, якія выпалі на долю краіны, універсітэт захаваў у сваіх сценах традыцый гуманізму, крэатыўнасці, унікальнае інтэлектуальнае асяроддзе, у якім фар-

Хачатур Марынасян і Вячаслаў Ціцінін падчас дыскусіі ў БДУ. 2018 год

міруецца творчая і навуковая эліта Беларусі, яе рэчаіснасць і будучыня».

Аптымізм, на яго думку, выклікае прыклад сапраўды падзвіжніцкага служэння свайму абавязку выкладчыкаў, навукоўцаў, супрацоўнікаў, усяго калектыву Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, які стаў адной з найбольш аўтарытэтных вышэйшых устаноў на постсавецкай і сусветнай прасторы.

«Тэарэтычныя веды. Структура, гістарычная эвалюцыя»
Дадзеная манаграфія стала асноўнай навуковай працай выбітнага сучаснага філосафа, акадэміка РАН, замежнага члена (акадэміка) НАН Беларусі, ганаровага прафесара БДУ **В. С. Ціцініна** (1934–2018). Наватарскія ідэі аўтара шмат у чым вызначылі аблічча

і напрамкі развіцця сучаснай айчынай філасофіі навукі і культуры. Аўтар разглядае новыя светапоглядныя арыенціры цывілізацыйнага развіцця ў кантэксце ідэй універсальнага эвалюцыянізму як асновы навуковай карціны свету. Выданне гэтай кнігі ў 2000 годзе адразу стала падзеяй. Яе абмяркоўвалі на самых прэстыжных навуковых пляцоўках, з'явілася мноства рэцэнзій. Неўзабаве была яшчэ раз перавыдадзена ў Расіі, перакладзена на іспанскую і англійскую мовы. Тэорыі, навуковае карціна свету, філасофскія канцэпцыі не заўсёды існавалі ў гісторыі цывілізацыі і культуры. Як звязаны тэарэтычныя даследаванні з фундаментальнымі каштоўнасцямі тэхнагеннай цывілізацыі і як можа змяніцца навуковая рацыянальнасць пры змяненні гэтых каштоўнасцяў? Такія пытанні разгледжаны ў кнізе, якую Выдавецкі дом «Беларуская навука» нядаўна выпусціў у свет, аддачы належнае вялікаму навукоўцу.

НАШЫ ЮБІЛЯРЫ

- 07 студзеня** **Аблякоўская Аксана Мікалаеўна**, дацэнт кафедры агульнай і медыцынскай псіхалогіі
- 09 студзеня** **Антаневіч Анатоль Барысавіч**, прафесар кафедры функцыянальнага аналізу і аналітычнай эканомікі
- 11 студзеня** **Яцухна Валянцін Мінавіч**, вядучы навуковы супрацоўнік, факультэт геаграфіі і геаінфарматыкі
- 12 студзеня** **Калядка Іван Мікалаевіч**, прафесар кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права
- 14 студзеня** **Бурай Леанід Іванавіч**, дацэнт кафедры агульнай фізікі
- 14 студзеня** **Якуба Святлана Міхайлаўна**, дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства
- 15 студзеня** **Яфімава Надзея Віктараўна**, дацэнт кафедры сацыяльнай камунікацыі
- 19 студзеня** **Шапялевіч Васіль Рыгоравіч**, прафесар кафедры фізікі цвёрдага цела
- 21 студзеня** **Куляшоў Андрэй Канстанцінавіч**, загадчык НДЛ, фізічны факультэт
- 22 студзеня** **Чыж Дзмітрый Анатольевіч**, дацэнт кафедры глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм
- 23 студзеня** **Кавалёнак Таццяна Васільеўна**, дацэнт кафедры англійскай мовы гуманітарных факультэтаў
- 24 студзеня** **Зелянкоў Анатоль Ізотавіч**, прафесар кафедры філасофіі і метадалогіі навукі
- 26 студзеня** **Конева Наталля Сяргеёўна**, дацэнт кафедры энергафізікі
- 27 студзеня** **Львінкова Наталля Іванаўна**, дацэнт кафедры вышэйшай матэматыкі і матэматычнай фізікі
- 28 студзеня** **Аўсянкін Валерый Аляксандравіч**, дацэнт кафедры фізыхавання і спорту

АБ'ЯВЫ

- БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСІТЭТ**
АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:
ЗАГАДЧЫК КАФЕДРЫ камунікацыйнага дызайну; ПРАФЕСАРАў КАФЕДРАў: медыялінгвістыкі і рэдагавання; беларускага мовазнаўства; ДАЦЭНТАў КАФЕДРАў: заалогіі; метадаў аптымальнага кіравання; медыялогіі; рускай мовы; міжнароднага права; міжнародных адносін; рэгіянальнай геалогіі; англійскай мовы гуманітарных факультэтаў; фізічнага выхавання і спорту; дзяржаўнага кіравання;
СТАРШЫХ ВЫКЛАДЧЫКАў КАФЕДРАў: батанікі; дыскрэтнай матэматыкі і алгарытмікі; інфармацыйных сістэм кіравання; агульнай матэматыкі і інфарматыкі; глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм; англійскай мовы прыродазнаўчых факультэтаў; фізічнага выхавання і спорту.
ВЫКЛАДЧЫК КАФЕДРЫ прыкладнай лінгвістыкі;
АСІСТЭНТ КАФЕДРЫ фізікі і аэракасічных тэхналогій.
Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.
Адрас: 220030, г. Мінск, вул. Бабруйская, 5а, тэл. 209-54-36

- ІНСТЫТУТ ПРЫКЛАДНЫХ ФІЗІЧНЫХ ПРАБЛЕМ ІМЯ А. Н. СЕЎЧАНКІ БДУ**
АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:
СТАРШАГА НАУКОВОГА СУПРАЦОЎНІКА лабараторыі спектраскапіі па спецыяльнасці «оптыка»; НАУКОВЫХ СУПРАЦОЎНІКАў: лабараторыі элінікі па спецыяльнасці «радыёфізіка»; лабараторыі элінікі па спецыяльнасці «фізічная электроніка»; МАЛОДШАГА НАУКОВОГА СУПРАЦОЎНІКА аддзела аэракасічных даследаванняў па спецыяльнасці «прыборы і метады эксперыментальнай фізікі» – 2;
Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.
Адрас: г. Мінск, вул. Курчатава, 7, каб. 230. Тэлефон 270-48-43

БДУ ў СМІ БЕЛАРУСІ

БДУ накіраваў гуманітарную дапамогу ўсёкачам на беларуска-польскай мяжы – БелТА, «Мінск-навіны», СТБ, АНТ, mir24.tv (27.11), АНТ (30.11), Беларусь-1 (02.12).
Пра распрацоўку тэрагерцавага квантава-каскаднага лазера – souzveche.ru, БелТА (24.11).
Прадстаўнікі БДУ ўвайшлі ў лік найбольш маладых навукоўцаў у СНД – БелТА, rg.ru, zviadza.by (19.11), sb.by, sputnik.by (10.12).
БДУ стаў чэмпіёнам сярод ВУН Беларусі па выніках міжнароднай алімпіяды «ІТ-Планета» – БелТА, zviadza.by (17.11).
БДУ арганізаваў віртуальную экспазіцыю «Беларускія лялькі» – БелТА (12.11), zviadza.by (13.11), АНТ (27.11).
У БДУ адбылася дыялагавая пляцоўка «Міграцыйны крызіс на беларуска-польскай мяжы» – БелТА, СТБ, Беларусь-1 (12.11).
Пра будаўніцтва новага корпусу БДУ – sb.by, blizko.by, БелТА, «Мінск-навіны», Беларусь-1, СТБ, «Рэспубліка» (12.11), «Настайніцкая газета» (13.11).
Беларуска-кітайскі медыяцэнтр адкрыў у БДУ – БелТА, sb.by (05.11), Беларусь-1, Беларусь-24 (08.11), zviadza.by (24.11).
Гістарычны факультэт стане музеем – «Звязда», «СБ. Беларусь сёння» (02.11).
Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Размеркаванне ў са

Выпускнікі БДУ не адчуваюць сур'ёзных складанасцяў з пошукам працоўнага месца. З 2018 года 100 % маладых спецыялістаў, якія скончылі нашу ВНУ, забяспечаны першым месцам працы. Да выпускнікоў БДУ сфарміравалася ўстойлівая цікавасць у найбуйнейшых беларускіх кампаній і прадпрыемстваў. Пагаварылі з двума маладымі спецыялістамі, якія дзякуючы досведу вучобы ў БДУ змаглі паспяхова стартаваць у прафесіі.

Дар'я МЯДВЕЦКАЯ, выпускніца эканамічнага факультэта (2020 г.), спецыяльнасць – эканамічная тэорыя. Працуе ў кампаніі EnCata аналітыкам

Знашла вакансію мары з другой спробы і прайшла праз пераразмеркаванне

– Пры выбары прафесіі ў мяне было тры варыянты. Пайсці па слядах мамы і паступіць у медыцынскі, пайсці ў ІТ, дзе неабходная фізіка, або здаць матэматыку, англійскую і рускую мовы і абраць эканамічную спецыяльнасць. Спачатку задумалася пра паступленне ў БДЭУ. А потым усё ж вырашыла падаць дакументы ў БДУ – бо ён найлепшы ўніверсітэт краіны, дзе і якасць адукацыі на высокім узроўні, і студэнцкае жыццё цікавейшае і больш разнастайнае. Перажывала, што не хопіць маіх 343 балаў. Але гэтага хапіла, каб паступіць на бюджэт. Вядома, былі невялікія сумневы, ці варта вучыцца за кошт бюджэтных сродкаў, таму што палохалі думкі наконт размеркавання. Але ўсё больш проста, галоўнае не накручваць сябе.

«За ўсе 4 гады навучання ні разу не пашкадавала пра выбар ВНУ».

Я імкнулася быць актыўнай студэнткай, увайшла ў студэнцкі саюз. Ужо на другім курсе стала куратарам. Вучыцца на эканамічным факультэце цікава: увесь час мноства мерапрыемстваў, новыя знаёмствы, сумесныя актыўнасці. Падабалася арганізоўваць дні нараджэння эканамфака, выяўныя квесты для першакурснікаў, «Містар і Міс», гуляць у КВЗ. Вядома, быць актывістам і выдатнікам у вучобе – складана. Заўсёды даводзіцца вытрымліваць нейкі баланс і рабіць выбар. Але дзякуючы такому досведу я навучылася браць адказнасць за свае ўчынкi, даведлася асновы тайм-менеджменту.

Сама вучоба і разнастайнасць навучальных дысцыплін дапамаглі абраць напрамак, які быў бы мне цікавым у плане прафесійнага развіцця. Хоць зрабіла я гэта не з першай спробы, але мой досвед можа быць таксама камусьці карысны. Дзякуючы маёй спецыяльнасці ў мяне была магчымасць пазнаёміцца са шматлікімі галінамі эканомікі і зразумець, што мне бліжэйшае. Найбольш цікавым на 3 курсе мне здаўся бухгалтарскі ўлік. Стала шукаць кампанію, у якой я магу развівацца ў гэтым напрамку і куды магу размеркавацца ў перспектыве. Да пачатку 4 курса ўладкавалася ў адну з камерцыйных кампаній памочнікам аўдытара. Калі пісала рэзюмэ, выконвала тэставыя заданні, былі думкі, што я яшчэ неспрактыкаваная студэнтка, таму мяне ніхто нікуды не возьме.

Дар'я Мядвецкая разам з дэканам эканамічнага факультэта Ганнай Каралёвай

Даводзілася змагацца з асцярогамі, што не змагу сумяшчаць вучобу і працу. Але выявілася, што гэты сумнеў дарэжны.

«Нават буйныя кампаніі зацікаўленыя ў прыцягненні маладых спецыялістаў».

Я была не першай студэнткай, якая працавала ў той кампаніі. Кіраўніцтва заўсёды ішло насустрач: гнуткі графік, магчымасць браць выхадныя дні падчас сесіі. Яшчэ на сумоўі я пазначыла, што мне трэба размеркаванне. Да гэтага таксама паставіліся з разуменнем. Галоўнае – правяць сябе. Я займалася праверкай бухгалтарскіх справаздач, шмат працавала з вялікім аб'ёмам даных у Excel. Усё атрымлівалася нядрэнна: да красавіка ў мяне была заяўка на размеркаванне і не было мітусні з прычыны пошуку першага працоўнага месца.

Так атрымалася, што менавіта той вясной, у самым пачатку пандэміі, я патрапіла ў бальніцу як кантакт першага ўзроўню. Пачувалася выдатна, проста вымушана была тры тыдні правесці без працы ў ізаляцыі сам-насам са сваімі думкамі. Менавіта тады зразумела, што працаваць памочнікам аўдытара – гэта, вядома, цікава, але ўсё ж не маё, я не адчуваю запалу, больш не гараць вочы. Ручніныя аперацыі па шаблонах не для мяне. Хацелася больш крэатыўнасці, размаўляць з людзьмі, мець творчую

свабоду. Акрамя гэтага, пачала ўспамінаць, да якіх прадметаў ляжала душа падчас навучання і на якія пары я бегла займаць месца ў першых шэрагах.

Тады я задумалася пра новы пошук працы і пераразмеркаванне. Стала маніторыць сайты з вакансіямі, хадзіць на сумоўі. Усюды падкрэслівала, што для мяне важная перспектыва пераразмеркавання. Да сярэдзіны ліпеня знайшла вакансію аналітыка ў інжынірынгавай кампаніі, дзе мяне ўзялі на выпрабавальны тэрмін. У аўдытарскай кампаніі я папрасіла адтэрміноўку. Сумленна распавяла, што больш не бачу сябе ў гэтай галіне, што хацела б пераразмеркавацца. І да гэтага паставіліся з разуменнем. Працадаўцы, якія зацікаўлены ў выніку працы сваіх супрацоўнікаў, звычайна не ўтрымліваюць тых, каму некамафортна ў кампаніі. Ім нерэнтабельна трымаць у штаце два гады маладога спецыяліста, у якога не будзе матывацыі працаваць на вынік і, адпаведна, ён будзе рабіць працу як не сваімі рукамі.

«Таму раю ўсім, хто разумее, што праца абцяжарвае, не ставіцца да размеркавання як да прысуду. Ва ўніверсітэце таксама зацікаўлены, каб маладымі спецыялістам было добра на сваіх першых працоўных месцах».

Топ-10 навыкаў, неабходных для працы аналітыкам у ІТ-сферы:

Hard skills:

1. Мадэляванне бізнес-працэсаў.
2. Візуалізацыя даных.
3. Прататыпіраванне сістэм.
4. Даследаванне і аналіз даных.
5. Разуменне галіны.

Soft skills:

1. Вядзенне перамоў.
2. Рашэнне праблем.
3. Аналітычнае мысленне.
4. Прыняцце рашэнняў.
5. Міжасобасныя зносіны.

Я паспяхова прайшла выпрабавальны тэрмін у новай кампаніі і без праблем пераразмеркавалася. І гэта было не так складана, як сабе ўяўляла. Цяпер працую ў інжынірынгавай кампаніі EnCata, якая актыўна прыцягвае замежных кліентаў. Мы займаемся распрацоўкай прататыпаў розных прадуктаў, дапамагаем ствараць фізічны прадукт, кіруючыся ідэяй замоўца, і выводзіць іх на рынак.

Як аналітык, я з'яўляюся звяном паміж замоўцамі і камандай канструктараў (распрацоўшчыкаў у ІТ). Шмат размаўляю па-англійску, прапаную свае ідэі, дапамагаю пралічыць прыбытковасць. Гэта якраз тое, чым бы я хацела займацца. Тут спатрэбіліся мае арганізатарскія здольнасці, атрыманыя яшчэ ва ўніверсітэце, умненне дамаўляцца. Пачуваюся на сваім месцы.

Працую ў вельмі маладой камандзе творчых, мэтанакіраваных людзей, гатовых навучаць і заўсёды дапамагаць. Для маладога спецыяліста гэта вельмі каштоўна. З пашырэннем досведу расце і мая заробочная плата. Усім будучым размеркаваным жадаю своечасова знайсці сябе і здабыць такое першае месца працы, дзе заўсёды будзе камфортна, цікава, прыбыткова і перспектыва ў плане кар'ернага росту.

Мастойнае жыццё

Прайшоў каля 30 сумоўяў і змог за год дамагчыся кар’ернага росту

Сяргей КУПРЫЯНАЎ, выпускнік гістарычнага факультэта (2019 г.), цяпер працягвае навучанне ў аспірантуры. Працуе па размеркаванні загадчыкам аддзела архівазнаўства ў Беларуска-даследчым інстытуце дакументазнаўства і архіўнай справы (БелНДІДАС)

– Абраць прафесію і вырашыць, куды паступіць, у школе мне было нескладана. Заўсёды душа ляжала да гісторыі, ездзіў на алімпіяды па гэтым прадмеце, таму і паступіў на гістфак. Бачыў сябе ў далейшым у навуцы, рабіў упор на вучобу, удзельнічаў у навуковых канферэнцыях.

Вучыўся я па спецыяльнасці «гісторыка-архівазнаўства» – вельмі падабаліся прадметы па профілі. На лекцыях і семінарах нудзіцца нам ніколі не даводзілася: увесь час рыхтавалі розныя праекты, прэзентацыі. Выкладчыкі ў нас былі вельмі годныя: кожны са сваёй незвычайнай методкай. Заўсёды для нас запамінальнымі былі выязныя заняткі. Напрыклад, вывучаючы канфесійныя архівы, мы наведалі розныя храмы, мячэць у Мінску, пры наяўнасці знаёмліся з дакументамі, якія там захоўваюцца. Такі досвед заўсёды карысны, робіш для сябе шмат адкрыццяў, пра якія раней не задумаўся.

Кожная з практык таксама была па-свойму цікавай і асаблівай, дзякуючы чаму я паспеў пазнаёміцца са спецыфікай справаводства ў дзяржаўных і камерцыйных кампаніях. Я стажыраваўся ў Дзяржаўным камітэце па маёмасці Рэспублікі Беларусь, папрацаваў з архівамі буйнай кампаніі «Еўрагандаль».

«Электронны дакументазварот у Беларусі яшчэ толькі развіваецца, прафесія архівіста не страціла актуальнасць і запатрабавана і ў наш час у інфармацыйных тэхналогіях».

Дарэчы, архівісты запатрабаваныя нават у найбуйнейшых ІТ-кампаніях, такіх як, напрыклад, Wargaming. Паступова растуць і зарплаты ў нашай сферы.

Чамусьці ў грамадстве дагэтуль існуе стэрэатып, што архівісты працуюць у цёмных сутарэнных памяшканнях, патанаюць у пыльных старых паперах. Але гэта не так. Гэта стандартная офісная праца, дзе ў кожнага спецыяліста ёсць камфартабельнае працоўнае месца. З пылам я таксама не сустракаўся. І гэта не пастаянная руцінная дзейнасць. Праца з дакументамі, асабістымі справамі, архівамі зацягвае так, што дух займае і потым цяжка адарвацца.

Сяргей Купрыянаў з калектывам БелНДІДАС

Бліжэй да 4 курса я сур’ёзна задумаўся пра пошук працоўнага месца для размеркавання. Зрабіць гэта было нялёгка. Я прайшоў не менш за 30 сумоўяў у розных камерцыйных кампаніях, міністэрствах, банках на пасады архівіста, справавода, загадчыка архіва. Усюды быў патрэбны ладны досвед працы. Хоць валодання спецыфічнымі праграмамі для вядзення дакументазвароту амаль ніхто не патрабаваў. У кожнай кампаніі і арганізацыі яны розныя – гэтаму гатовыя навучаць.

«Наймальнікі зважаюць на гнуткасць розуму маладога спецыяліста, уменне нестандартна думаць, жаданне развівацца ў прафесіі».

Усім, хто будзе размяркоўвацца, раю як мага больш стажыравацца і яшчэ падчас вучобы спрабаваць выбудоўваць доўгатэрміновае супрацоўніцтва з рознымі кампаніямі. Прычым чым больш буйная і вядомая кампанія, тым больш шанцаў, што ваш досвед працы ў ёй ацэняць на сумоўі.

Я практычна ўладкаваўся на працу ў адну даволі буйную камерцыйную кампанію, куды і планаваў размеркавацца, але ўсё склалася больш удала. З размеркаваннем мне дапамог мой выкладчык, кандыдат гістарычных навук Міхаіл Фёдаравіч Шумейка, за што я яму вельмі ўдзячны. Ёнразумеў, што, калі я стану працаваць у камерцыйнай кампаніі, працягваць займацца навукай не змагу. Таму парэкамендаваў мяне дырэктару БелНДІДАС. Яму прыйшліся даспадобы мае планы працягнуць вучобу ў магістратуры, аспірантуры, абараніць кандыдацкую, а за ёй – доктарскую дысертацыю.

Мяне прынялі на вакансію стажора. Праз некалькі месяцаў я вырас да малодшага навуковага супрацоўніка і адпрацаваў на гэтай пасадзе амаль год, а потым стаў загадчыкам аддзела. Што дапамагло мне прасунуцца ў кар’еры? Мабыць, маё імкненне і жаданне рабіць больш, чым ад мяне патрабавалі. Яшчэ лічу важным уменне

знаходзіць агульную мову з рознымі спецыялістамі. У нас даволі рознаўзроставы калектывы, хоць сярэдні ўзрост супрацоўнікаў каля 35–40 гадоў. Ёсць вельмі дасведчаныя прафесіяналы сваёй справы, у якіх можна шмат чаму павучыцца, да чыйго меркавання важна прыслухоўвацца. Ёсць і маладыя, крэатыўныя супрацоўнікі са свежымі ідэямі, якія таксама вельмі каштоўныя.

Цяпер у мяне ў падначаленні 10 чалавек, ёсць і маладыя спецыялісты. Навуковыя распрацоўкі аддзела архівазнаўства, якім я кірую, павышаюць эфектыўнасць функцыянавання архіўных устаноў пры фарміраванні Нацыянальнага архіўнага фонду Рэспублікі Беларусь; класіфікацыі, сістэматызацыі і апісанні архіўных дакументаў; стварэнні навукова-даведачнага апарата; забеспячэнні захаванасці архіўных дакументаў. Вынікі даследаванняў складаюць аснову метадычных рэкамендацый, праектаў нарматыўных прававых актаў, якія вызначаюць дзейнасць архіўных устаноў. Найбольш значным нарматыўным прававым актам стала распрацоўка новай рэдакцыі Правіл працы дзяржаўных архіваў Рэспублікі Беларусь.

Паралельна я чытаю лекцыі для калегаў з устаноў адукацыі, розных арганізацый па архіўным захоўванні.

«Падабаецца дзяліцца досведам, знаёміцца з новымі людзьмі, вучыцца іх меркаванні».

У будучыні, калі мяне запрасяць, планую выкладаць і на родным гістфаку. Сумяшчаць працу і вучобу ў аспірантуры не так ужо складана, калі і да аднаго, і да другога я адчуваю вялікую цікавасць. Навучыўся размяркоўваць нагрузку так, што ніводная са сфер не пакутуе.

Упэўнены, што вучоба дапаможа мне павысіць сваю кваліфікацыю на рынку працы, прасунуцца па кар’ернай лесвіцы ў навукова-даследчым інстытуце і зрабіць мноства новых адкрыццяў.

Гутарыла
Марыя ШНА

Топ-10 навыкаў, неабходных для працы ў сферы справаводства і архівазнаўства:

Hard skills:

1. Веды нарматыўнай базы.
2. Валоданне юрыдычнай тэрміналогіяй.
3. Мадэляванне нарматыўных прававых і лакальных актаў.
4. Кропкавыя веды ўсіх элементаў справаводства і архіўнага захоўвання.
5. Разуменне галіны.

Soft skills:

1. Камунікатыўнасць.
2. Рашэнне праблем.
3. Здольнасць працаваць з вялікімі аб’ёмамі крыніц інфармацыі.
4. Уменне працаваць у камандзе.
5. Міжасобасныя зносіны.

За сто гадоў бібліятэка БДУ перажыла два знікненні, стала фундаментам для стварэння вядучых дзяржаўных устаноў Беларусі, а зараз знаходзіцца сярод першых у сусветных рэйтынгах і актыўна працуе не толькі са сваімі чытачамі. Пра няпростую гісторыю, а таксама тэхналагічную і творчую сучаснасць бібліятэкі распавялі дырэктар і супрацоўнікі.

Апавяданне даўжынёй у сто гадоў

Бібліятэка старэйшая за сам універсітэт

Уладзімір КУЛАЖАНКА, дырэктар Фундаментальнай бібліятэкі БДУ:

– Сёлета мы разам з універсітэтам адзначылі стагоддзе, але бібліятэка пачала функцыянаваць раней, яшчэ да пачатку рэгулярных заняткаў. Яе стварэнне было адной з прыярытэтных задач, бо гэта заклад якаснай адукацыі. Мы вядзем адлік ад першага нарматыўнага акта савета народных камісараў ССРБ, у якім фіксаваліся звесткі пра штат і структуру БДУ, там была прапісана і бібліятэка. Наогул, ідэя аб стварэнні нацыянальнай (па форме) бібліятэкі даўно круцілася ў колах нацыянальнай эліты, і пра гэта казалі яшчэ ў 1917–1918 гг., але сітуацыя была нестабільнай, таму толькі ў 1919 г. разам з абвешчэннем ССРБ і арганізацыяй камісіі па стварэнні ўніверсітэта пачалася практычная праца. У красавіку 1919 г. у камісію была ўведзена Яўгенія Анатольеўна Гурвіч, першая загадчыца бібліятэкі, і яе пасада тады яшчэ называлася «часовы вучоны бібліятэкар». З гэтай постаццю фактычна звязана фарміраванне бібліятэкі.

Наша бібліятэка з'яўляецца найстарэйшай універсітэцкай, навуковай і дзяржаўнай. Па ініцыятыве другога загадчыка *Іосіфа Сіманюскага* і рэктара БДУ *Уладзіміра Пічэты* 15 верасня 1922 г. бібліятэка была перайменавана ў дзяржаўную і ўніверсітэцкую, а ў 1926 г. яна вылучылася ў самастойную дзяржаўную бібліятэку. Фактычна са структуры БДУ ў 1926 г. паўстала Нацыянальная бібліятэка. Таксама ў нетрах васьмі гэтай інтэграванай дзяржаўна-ўніверсітэцкай бібліятэкі была створана сучасная Беларуская кніжная нацыянальная палата (цэнтр бібліяграфічнага апісання ўсіх выданняў і іх захоўвання). Ну а пачынаючы функцыянал нацыянальнай бібліятэкі адрозніваецца ад універсітэцкай, бо задачы апошняй – забяспечыць менавіта вучэбны працэс, універсітэт вельмі хутка адчуў адсутнасць бібліятэкі, хоць у статусе, па якім дзейнічала нацыянальная бібліятэка ў 1926 г., асобна былі прапісаны функцыі па інфармацыйна-адукацыйным суправаджэнні ўніверсітэта. Пачалася ўзнаўленне нашай бібліятэкі, і ў 1930-м годзе

бібліятэка БДУ адкрылася нанова. Аднак, калі вылучылася дзяржаўная бібліятэка, разам з ёй сышоў фонд і практычна ўсе супрацоўнікі, засталіся толькі факультэцкія і кабінетныя філіялы бібліятэкі. Якраз на іх аснове і была ўзноўлена агульнаўніверсітэцкая бібліятэка. Да пачатку вайны яна дасягнула таго ўзроўню па фондзе, які быў на момант раздзялення. Вайна ж прывяла да поўнага зруйнавання. Частка бібліятэка была вывезена, частка знішчана, шмат кніг немцы проста вынеслі на вуліцу, таму што карпусы ўніверсітэта адышлі пад нямецкія шпіталі і да т. п., а самае каштоўнае вывезлі ў Германію. Нешта хавалі бібліятэкары і выкладчыкі, якія засталіся пад акупацыяй. У 1943 г. на Сходні (куды эвакуяваўся ўніверсітэт) паўстала пытанне аб узнаўленні бібліятэкі. У той час выкладчыкі сумяшчалі пасаду педагога і загадчыка, а

студэнты выступалі ў якасці памочнікаў бібліятэкараў. Яны ездзілі на электрычках у Маскву па падручнікі, бо ў першую чаргу з літаратурай дапамагаў МДУ. Універсітэт дзейнічаў у двухпавярховай школе, бібліятэка была на другім паверсе, прычым удзельнічалі ў функцыянаванні як бібліятэка, а ноччу становілася інтэрнатам. Студэнты спалі проста на сталах. Потым, у 1944 г., яе перавезлі ў корпус тагачасных механіка-матэматычнага (цяперашні рэктарат) і біялагічнага (зараз геафак) факультэтаў. Ну, а ў 1965 г. пабудавалі галоўны корпус, у якім нарэшце былі створаны нармальныя ўмовы. Пасля новага пераезду колькасць карыстальнікаў адразу павялічылася ў два разы. Паступова бібліятэка набірала вагу, фонд, вопыт, яна стала рэспубліканскім метадычным цэнтрам для сеткі бібліятэк ВУН і ССНУ. Мы з'яўляемся той арганізацыяй у Беларусі,

што распрацоўвае метадычныя нарматывы, уводзіць іх у практыку, укараняе новыя тэхналогіі, наш фонд перавысіў два мільёны кніг. Па многіх паказчыках мы знаходзімся на высокіх месцах у міжнародных рэйтынгах, што асабліва тычыцца электроннай бібліятэкі, бо па наяўнасці электронных рэсурсаў мы не адстаём ад сусветна вядомых універсітэтаў.

Палова карыстальнікаў – міжнародныя госці

Мая СЯНЬКО, намеснік дырэктара па новых тэхналогіях:

– Высокія месцы ў сусветных рэйтынгах – праца не аднаго года, і не толькі супрацоўнікі бібліятэкі займаліся гэтай справай. Вялікую дапамогу аказала рэйтынгавая група са спецыялістаў розных падраздзяленняў, якую тады ўзначальваў *Аляксей Леанідавіч Толцік*. Вынікі супольнай працы цяпер ведае кожны, хто звязаны з БДУ. Толькі палова карыстальнікаў нашай бібліятэкі – беларусы, астатнія – міжнародныя госці, і штогод розныя краіны аказваюцца ў лідарах па наведванні. Напрыклад, сёлета нечакана вылучылася Ірландыя.

Наогул, усе новыя тэхналогіі круцяцца вакол асноўных функцый бібліятэкі – збор, сістэматызацыя, захоўванне, доступ да публікацый. Мянсяцца склад дакументаў, мяняюцца нават палі дзейнасці бібліятэкі і, як вынік, самі тэхналогіі. Але ў цэлым сэнс дзейнасці застаецца тым жа. Напрыклад, спачатку бібліятэка збірала кнігі, часопісы, газеты на папяровым носьбіце, потым дыскеты, касеты, дыскі. Зараз мы збіраем электронныя дакументы, апублікаваныя і неапублікаваныя. Раней у сферы дзейнасці бібліятэкі былі ўключаны тыя ж арганізацыі і выдавецтвы, пастаўшчыкі неапублікаваных дакументаў – вучэбных праграм, справаздач па НДР, выпускных прац, дэпаніраваных дакументаў. Для захоўвання дакументаў выкарыстоўваліся паліцы, зараз жа – і паліцы, і серверы. Доступ ажыццяўляўся толькі з дапамогай каталогаў, картак і бібліятэкара, зараз – усё тое ж самае плюс вэб-сайты, электронныя каталогі, рэпазіторыі, электронная дастаўка дакументаў, тэматычныя праваднікі. Значную ролю ў аказванні

бібліятэчных паслуг сталі іграць сеткі. У сферы дзейнасці бібліятэкі трывала ўвайшла сэрвісы, што займаюцца інфармаваннем спажываўцаў інфармацыі і ацэнкай аўтараў – Google Scholar, WOS, Scopus, РИНЦ. Маючы справу з неапублікаванымі дакументамі, бібліятэка ўвайшла на складанае поле выдавецкай дзейнасці. Усе гэтыя змены суправаджаюцца ўкараненнем новых тэхналогій у бібліятэках. Што нас чакае далей? Усё тое, што падыходзіць да асноўнай канцэпцыі бібліятэкі. Арыенцір у гэтым пытанні для мяне ў фразе героя Станіслава Лема «Футурыстычны кангрэс»: «Нарэшце даведаўся, як стаць уладальнікам энцыклапедыі. У мяне яна нават ёсць – у трох пузырках. Набыў у навуковай хімаглатацы. Кнігі цяпер не чытаюць, а ядуць, і робяць іх не з паперы, а з інфармацыйнага рэчыва, што паліта глазурай».

Месца, дзе можна цікава бавіць час

Алена КІНЧЫКАВА, загадчыца аддзела гуманітарна-асветніцкай працы і папулярызатары кніжных помнікаў:

– Бібліятэка 21 стагоддзя – не проста кнігасховішча і чытальныя залы, у якіх можна размаўляць толькі шэптам. Гэта месца, дзе можна цікава бавіць час, і не абавязкова за чытаннем кніг. Ды і кнігі можна чытаць ужо, не седзячы за сталамі, а ў зручных крэслах, на канапах ці пуфіках. Сучасныя бібліятэкі – гэта прастора для сустрэч з збрамі і калегамі, крыніцы новых, не толькі кніжных, ведаў. Вось яна – наша бібліятэка БДУ.

Мы прапануем нашым чытачам мерапрыемствы розных фармаўтаў, ад кніжных прэзентацый і выстаў да паэтычных батлаў. Безумоўна, мы ўдзельнічаем у сусветных акцыях – напрыклад, штогод у нас ладзіцца «Ноч бібліятэк».

На базе нашай бібліятэкі ўжо сем гадоў паспяхова развіваецца клуб аматараў мастацкага слова «КЛУМБа», які гуртуе студэнтаў усіх факультэтаў БДУ. Пяць яго выхаванцаў сталі членамі Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Мы выдаём літаратурныя зборнікі і альманахі (апошні пад назвай «АБДУмана»), ладзім майстар-класы, ставім спектаклі, арганізуем паходы і экскурсіі па гістарычных мясцінах Беларусі. І вельмі рады, калі чытачы прыходзяць да нас з уласнымі цікавымі ідэямі. Так, напрыклад, па ініцыятыве студэнтаў гістарычнага факультэта мы зрабілі праграму для экскурсійнага фэсту і знаёмлілі наведвальнікаў з самымі старымі кнігамі, якія ёсць у фондзе БДУ.

Ксенія СІТНІК

Нароўні з Кембрыджам і лепш за Масачусетс!

Каманда ФПМІ ў складзе Ягора Дубовіка, Фёдара Карабейнікава і Аляксандра Кернажыцкага абышла больш за 100 каманд з розных краін і стала сярэбраным медалістам на чэмпіянаце свету па праграмаванні сярод студэнтаў (ICPC). Пра складнікі поспеху і чаму найлепшых вынікаў нашы студэнты дамагаюцца ў высакосныя гады, мы даведаліся з першых вуснаў.

ICPC – «алімпійскія гульні» свету праграмавання. Сёлета фінальны этап праходзіў у Маскве на базе Маскоўскага фізіка-тэхнічнага інстытута (МФТІ). Спаборніцтвы доўжыліся 6 дзён, урачыстае адкрыццё фіналу прайшло ў канцэртнай зале «Зарадзе», а асноўныя этапы праходзілі ў цэнтральнай выставачнай зале «Манеж».

Кожны год у адборачных турах чэмпіянату спаборнічае больш за 60 000 студэнтаў з 115 краін. У фінал трапляе каля 1 %.

Сутнасць спаборніцтва ў тым, што ўдзельнікі за пяць гадзін павінны вырашыць як мага больш з 15 заданняў. Перамагае каманда, якая хутчэй за астатніх вырашыць найбольшую колькасць задач.

Нашы студэнты вырашылі 11 з 15 прапанаваных заданняў. У іх аснове ляжалі рэальныя праблемы, такія як аптымізацыя раскладу метрапалітэна, мадэляванне кіравання паветраным рухам, аптымізацыя размяшчэння агароджаў, адсочванне рухаў робатаў, складанне гоначных трас, мадэляванне збору багажу ў аэрапорце, ацэнка запасаў нафты і газу і іншыя.

Апрача спаборніцтва адбылася адкрытая дзелявая праграма, у рамках якой выступілі прадстаўнікі расійскіх і замежных ІТ-компаній, адбыліся бізнес-дыскусіі і паблік-токі з удзелам найбуйнейшых працадаўцаў. Была арганізавана і культурная праграма.

Ад лекцый да выпрабавальнага тура

«Больш за ўсё часу мы праводзілі ў „Манежы“. Там былі розныя мерапрыемствы: дзень лекцый ад спонсараў, дзень выпрабавальнага тура, у які было асобнае спаборніцтва ад Huawei. Трэба было вырашыць аптымізацыйную задачу», – распавёў **Аляксандр Кернажыцкі**. На гэтым спаборніцтве ад спонсара ён выйграў планшэт.

Фактычна чэмпіянат павінен быў праходзіць у 2020 годзе, але ў сувязі з каранавірусам быў адкладзены на 1–6 кастрычніка 2021. Гэта дало нашым студэнтам амаль паўтара лішніх года на падрыхтоўку. За гэты час Ягор Дубовік і Фёдар Карабейнікаў выпусціліся з універсітэта, а Аляксандр Кернажыцкі перайшоў на 4 курс.

Па правілах, у змаганні ўдзельнічаюць універсітэцкія каманды з трох студэнтаў, якія прайшлі не больш за 8 семестраў навучання па тэхнічных спецыяльнасцях.

Новы фармат: без падзелу роляў

Вірус паўплываў не толькі на даты, але і на фармат спаборніцтва. Калі раней каманда з трох чалавек вырашала задачы за адным камп'ютарам, то ў гэты раз упор быў на індывідуальную працу. У кожнага было сваё працоўнае месца, і месцы былі аддзелены перагародкамі. На погляд удзельнікаў, яны заміналі камунікацыі паміж камандай. Але, на шчасце, можна было без перашкод размаўляць праз перагародкі ці спецыяльную аўдыяпраграму.

Падобная змена фармату негатыўна адбілася на тых камандах, дзе ролі падзе-

Каманда ФПМІ БДУ на ўзнагароджанні сярэбранымі медалямі чэмпіянату свету па праграмаванні

лены і праграмныя коды пішуць не ўсе ўдзельнікі. Навучэнцы з ФПМІ былі да гэтага гатовыя. Апошнія месяцы перад чэмпіянатам яны трэніраваліся менавіта ў новым фармаце. Ды і ўсе трое даволі добра праграмуюць і нават спецыялізуюцца на розных задачах. «Ягор на матэматычных, Фёдар галоўным чынам на структурах даных, я на геаметрыі і задачах на рэалізацыю», – удакладняе Аляксандр.

Студэнт падзяліўся і сакрэтамі поспеху. Набіраючы форму перад фіналам чэмпіянату, яны раз у тыдзень праводзілі пяцігадзінныя трэніроўкі. «Мы збіраліся разам, камандамі, і вырашалі нейкае спаборніцтва, падобнае да фіналу. Хоць насамрэч нават не трэба іншых каманд, можна самім знайсці ў інтэрнэце якую-небудзь трэніроўку і прарашаць. А потым паглядзець, якое ў цябе было б месца сярод іншых».

Аляксандр прызнае, што больш часу забірала вучоба, чым падрыхтоўка да чэмпіянату.

У аснове падрыхтоўкі – наша сістэма

Пра тое, як у цэлым фарміруюць і падрыхтоўваюць каманды на факультэце, распавёў трэнер зборнай і загадчык кафедры дыскрэтнай матэматыкі і алгарытмікі ФПМІ **Уладзімір Котаў**.

«Першае, што ёсць у нас у аснове, – гэта аўтаматызаваная сістэма, распрацаваная нашымі алімпіядамі, студэнтамі і супрацоўнікамі кафедры, у якой даюцца задачы. Курс праграмавання прадстаўлены на спецыяльнай платформе, якую можна выкарыстоўваць у любы час, днём і ўначы – усё аўтаматычна тэсціруецца, здаецца і ацэньваецца». Ёсць і іншыя, замежныя, платформы, дзе можна трэніравацца. Але дзякуючы падобнай сінхранізацыі ў навучанні сабраць спрацаваную каманду не складана.

Акрамя таго, вельмі шмат супрацоўнікаў ФПМІ задзейнічаны ў падрыхтоўцы каманд, арганізацыі і забеспячэнні розных спаборніцтваў і трэніровачных збораў, якія папярэднічаюць фіналу (Мандрык П. А., Пазюра К. В., Толсцікаў А. А., Вільчэўскі К. Ю., Собаль С. А. і іншыя).

Большасць удзельнікаў каманд прыходзяць яшчэ са школьных алімпіяд па інфарматыцы і матэматыцы. З-за таго, што

ФПМІ прасунуты ў прафесійным навучанні школьнікаў, большасць алімпіядаў паступае на факультэт. «Раней гэта было амаль 80 % ад агульнага ліку», – удакладняе Уладзімір Міхайлавіч.

На дадзены момант з факультэта на разнастайных алімпіядах выступае каля 20 камандаў, якія складаюцца са студэнтаў і магістрантаў. Але правілы ICPC такія, што на фінал магла патрапіць толькі адна, самая лепшая, каманда ад універсітэта.

Падняць парог стрэсаўстойлівасці

«Бывае вельмі моцная падрыхтоўка, але ў кожнага чалавека ёсць свой умоўны парог. Ёсць людзі, якія да раённага ці абласнога ўзроўню вырашаюць вельмі добра. А потым настае момант, калі адказнасць такая, што яны могуць проста праваліцца. І пры падрыхтоўцы каманды вельмі важна падняць гэты парог стрэсаўстойлівасці».

На погляд трэнера, усе гэтыя трэніроўкі накіраваны не на тое, каб больш ведаць, а на тое, каб парог устойлівасці быў вышэйшы. І не проста так. Бо градус напружання на такіх спаборніцтвах надзвычай высокі. Першыя 4 гадзіны конкурсу вынікі рашэння задач адкрытыя, і кожная каманда можа бачыць як свае, так і чужыя вынікі. А ў апошнюю гадзіну вынікі замарожваюцца, і ўдзельнікі працягаюць іх бачыць. Інтрыга трымаецца да самага абвешчання вынікаў чэмпіянату.

Нашы студэнты нарасхват

Перспектывы пасля перамогі ў такіх сур'ёзных спаборніцтвах вялікія.

«Пасля алімпіяды Ганконгскі ўніверсітэт тэхналогій запрасыў пяць нашых студэнтаў адразу ў аспірантуру на стыпендыю ад 2500 \$. Часта агітуюць, запрашаюць у розныя стартапы», – падзяліўся Уладзімір Міхайлавіч. Да прыкладу, Ягор Дубовік пасля спаборніцтва паехаў трэніраваць каманду ўніверсітэта Барселона.

Як распавёў выкладчык, гэта нармальнае практыка, што выпускнікі і нават супрацоўнікі БДУ ходзяць трэніраваць каманды іншых універсітэтаў, тым самым ізноў трапляючы на спаборніцтвы.

Гэтае серабро – ужо пяты медаль у скарбонцы БДУ. Уладзімір Міхайлавіч жартуе, што зарабляць медалі галоўным чынам у

высакосныя гады – ужо традыцыя. Раней каманды нашага ўніверсітэта забралі «золата» ў 2004 годзе, бронзавы медаль у 2008 і два «серабры» ў 2012 і 2013 гадах.

Адзначым, што чарговая каманда БДУ таксама выступіць у фінале, які пройдзе ў Бангладэш у лістападзе 2022 года.

А яшчэ адна каманда, у склад якой перайшоў Аляксандр Кернажыцкі, ужо трапіла ў паўфінал ICPC сезона 2023 года.

Ганна КАЗАКОВА

Поўны спіс прызёраў:

Залатыя медалі:

- Ніжгародскі дзяржаўны ўніверсітэт (Расія).
- Маскоўскі фізіка-тэхнічны інстытут (Расія).
- Сеульскі ўніверсітэт (Паўднёвая Карэя).
- Універсітэт ІДМО (Санкт-Пецярбург).

Сярэбраныя медалі:

- Бухарэсцкі ўніверсітэт (Румынія).
- Кембрыджскі ўніверсітэт (Вялікабрытанія).
- Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт (Беларусь).
- Уроцлаўскі ўніверсітэт (Польшча).

Бронзавыя медалі:

- Нацыянальны ўніверсітэт «Вышэйшая школа эканомікі» (Расія).
- Ілінойскі ўніверсітэт (ЗША).
- Харкаўскі нацыянальны ўніверсітэт радыёэлектронікі (Украіна).
- Масачусецкі тэхналагічны інстытут (ЗША).

Ёй спачатку сказалі «не», а цяпер захапляюцца яе выступленнямі

Студэнтка Інстытута тэалогіі БДУ **Анастасія КРАЎЧАНКА** стала суперфіналісткай папулярнага ТБ-праекта «Х-фактар Беларусь». Што дапамагло ёй перамагчы больш за 4 тысячы прэтэндэнтаў і праявіць сябе перад аўтарытэтнымі настаўнікамі, маладая зорачка распавяла ў нашым інтэрв'ю.

– Распавядзі, як праходзіў кастынг у праект «Х-фактар»? Колькі было этапаў?

– Ён праходзіў у некалькі этапаў, пачыналася ўсё з папярэдніх кастынгаў, якія стартавалі яшчэ ў 2019 годзе, але з-за пандэміі яны спыніліся і аднавіліся толькі ў сакавіку 2021 года. У канцы красавіка праходзіў адбор з 4000 чалавек, з якіх абралі 300 з допускам да здымкі на кастынг перад настаўнікамі. І толькі 100 узялі ў трэніровачны лагер. На першым этапе выбылі 52 чалавекі, і вось цяпер прайшлі некалькі прамых эфіраў, нас засталася толькі 3. Дагэтуль не магу канчаткова ўсвядоміць, што з 4 тысяч чалавек я ўвайшла ў лік суперфіналістаў, штосьці неверагоднае...

– Тваім настаўнікам цяпер з'яўляецца Сяргей Саседаў – зоркі сышліся ці, ідучы на праект, ты хацела ў каманду да кагосьці іншага?

– Я хацела папрацаваць з усімі настаўнікамі, таму што ў кожнага ёсць чаму павучыцца. Зразумела, *Вольга Бузава* прыцягнула сваім уменнем пераадоляваць цяжкасці і дамагацца вышын, мне здаецца, многія хацелі б з ёй папрацаваць. У трэніровачным лагэры я патрапіла ў каманду *Сяргей*, і ўсе этапы лагэра я праходзіла менавіта з ім. У яго такі суровы вобраз, але, калі я спявала, ён не змог стрымліваць усмешку. І нават зараз увесь час дае мне станоўчыя каментары. *Руслан Аляхно* падпісаўся ў «Інстаграме» і піша добрыя словы пра маю творчасць. Надзвычай прыемна.

– Ці не спалохалася ты, апынуўшыся ў камандзе чалавека, які сказаў табе «не»? Бо менавіта Саседаў стаў адзіным чалавекам, хто не падтрымаў цябе на кастынг.

– Спалохалася. Вельмі баялася патрапіць да яго ў каманду. У трэніровачным лагэры я разумела, што будзе размеркаванне па камандах, хацела да любога з настаўнікаў, але не да яго. Глыбока ў душы стаілася крывіда. Але ведаецца, гэта супер, калі ты разумеш, што атрымліваецца пераканаць чалавека. Напачатку шляху ён сказаў мне «не», а цяпер захапляецца маімі выступленнямі. Што можа быць лепшым?

– Як праходзіць падрыхтоўка да прамых эфіраў? Ці ёсць каманда нейкіх супергерояў, якія робяць з удзельніка сапраўдную «зорку», ставяць нумар, падбіраюць вобраз?

– Працуюць з намі шчыльна. Каманда прафесіяналаў існуе. Выдатны *Раман Каралёў* і *Раман Харчанка* прыехалі з Украіны, каб ствараць шэдэўр ужо ў нашай краіне: усе яркія пастаноўкі, расказваюць гэта іх феноменальна праца. Што да танцаў, усё, як падказвае сэрца, дзесьці падняць шлейку, дзесьці руку. Ёсць нейкія накіды, у які момант трэба падысці ў правы кут, у які – на сярэдзіну сцэны. Візажысты, стылісты ўвесь час працуюць з намі перад выступленнямі. З прычоскамі мне мучыцца не трэба, задачу спрашчаюць мае яркія парыкі.

– Як атрымліваецца сумяшчаць вучобу ва ўніверсітэце і ўдзел у праекце?

– Шчыра кажучы, амаль нерэальна. У суботу ўвечар эфір і ўвесь наступны тыдзень сыходзіць на падрыхтоўку да нумара. Велізарная нагрузка, вось з мінулага эфіру я прыехала ў 4 раніцы дахаты, у 5 заснула, а ў 10 раніцы мне ўжо трэба было быць на рэпетыцыі. Па будных днях вакал, потым эфіры на радыё, піяр-інтэрв'ю, пастаноўка нумара. Каля месяца я старанна наведвала заняткі, потым пачаўся «Х-фактар», і ўсё стала хаатычным. Хоць хутка сесія, і я вельмі спадзяюся на лаяльнасць выкладчыкаў. Даводзіцца ахвяраваць сваім часам, усе сілы засяроджаны на праекце. Разлічваю, што майго запалу хопіць і на сесію.

– Як адрэагавалі сябры і блізкія на твой удзел у «Х-фактары»?

– Сям'я і сявакі мяне ўвесь час ва ўсім падтрымліваюць. Што да сяброў, знаёмых і людзей, якія мне не так блізкія, яны да канца не верылі, што ў нашай краіне можа быць такое выдатнае, магутае шоу. Аж да прамых эфіраў у іх быў сумнеў, што ў нас сапраўды на такім узроўні ствараць «Х-фактар». Цяпер, вядома, усе сочаць, хвалюцца і падтрымліваюць.

Пасля з'яўлення на «Х-фактары» на мяне ўвесь час падпісваюцца новыя людзі, складана за ўсімі прасачыць, але зусім нядаўна я заўважала сярод іх сваю былую аднакласніцу, якая калісьці прыніжала мяне з-за маёй паўнаты. Цяпер я на яе не крываю.

– Ты даўно займаешся вакалам? Наведвала ў дзяцінстве музычную школу ці іншыя гурткі, звязаныя са спевам?

– З 4 гадоў са мной займалася мама. У 5 гадоў ужо пачала наведваць вакальную студыю. У школе займалася. Увесь час была загружаная, атрымлівалася сумяшчаць некалькі дадатковых дзіцячых навучальных устаноў. Скончыла музычную школу па класе эстраднага вакалу, дадатковы інструмент быў фартэпіяна.

– У цябе ёсць кумір – ідэал спевака ці спявачкі, да якога ты імкнешся?

– Не, проста ёсць людзі, за якімі назіраю, у кожнага ёсць штосьці сваё, у чым яны пераўзыходзяць іншых. Хтосьці мае незвычайны тэмбр, хтосьці добра трымаецца на публіцы, хтосьці піша прыгожыя песні, таму як такога куміра ў мяне няма. Падабаецца троху ад кожнага.

– Бачыла, ты выкладваеш фатаграфіі з *Вольгай Бузавай*, вы размаўляеце на праекце?

– Яна проста выдатны, добры чалавек. Заўсёды ўжо пасля эфіраў прыходзіць да нас у сваім паўсядзённым вобразе, без касцюма, размаўляе. Шчыра, не на публіку, без камер можа падысці да мяне і выказаць свае ўражанні ад нумара, вакалу. Хоць я і не ў камандзе Бузавай, з'яўляюся канкурэнтам для яе падпечных, яна ўсё роўна без нейкага прадуманага стаўлення падтрымлівае фаварытаў. Напісала мне ў асабістыя паведамленні матывацыйныя словы і пракаментавала фатаграфію. Гэта вельмі бадзёрыць.

– Якія планы на 2022 год у музычнай кар'еры?

– Вось скончыцца «Х-фактар», 25 снежня суперфінал (у ім перамог Андрэй Панісаў – заўв. Рэд.). Студзень адпачываю, і ў лютым гастрольны тур фіналістаў праекта па гарадах Беларусі. Планую выпусціць штосьці сваё, падбіраю дэмаверсіі з прадзюсарам.

Лізавета МІКУЛІЧ

Анастасія Краўчанка пра сябе:

Мінчанка, вывучае тэалогію ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце. У дзяцінстве паспела паспрабаваць усяго патроху: і танцы, і інструментальную музыку, і акрабатыку – выбрала ў выніку эстрадны вакал, якому маладая салістка прысвячае ўвесь вольны час.

Прызнаецца, што занадта часта лунае ў паднябессі, блытае час і даты і выглядае значна маладзейшай за свае гады. На папярэднія кастынгі праекта прыязджала, расхвалываўшыся, двойчы ў розных гарадах.

